

Een bladzijde uit de „Fledermaus“
partituur van Johann Strauss.

bach en Lecocq. Toch is hij vóór alles dans-componist en de hoogtepunten in zijn operettes (o.a. „Die Fledermaus“ en „Der Zigeunerbaron“) zijn de daarin veelvuldig voorkomende dansen.

Reeds Strauss Sr. had Lanners walsen overtroffen door meer raffinement en fijnere instrumentatie en Johann Jr. verhiel de wals nog verder door pikantere rhythmiek en voorname melodie.

In de Weense wals is dan een kunst geschapen, die weliswaar tot de lichtere muze behoort, doch waarin de muziek niet door deze muze omlaag gehaald wordt, doch waarin zij omgekeerd deze verheft tot een hoog plan. Slechts hierdoor is het mogelijk, dat deze muziek bij ieder liefde en respect veroverd, zoowel bij het minder ontwikkelde volk als bij de beschaafde kringen tot zelfs bij de beroepsmusici, de grootste kunstenaars en geleerden niet uitgezonderd. Eenige aanhalingen mogen dat staven:

K. k. priv. Theater an der Wien.

Unter der Direction

Weisinger & Steiner.

Sonntag den 5. April 1874.
Zum erstenmale:

Die Fledermaus.

Komische Operette in 3 Akten nach Weisbach und Scribe's „Reveillon“, bearbeitet von C. Hofner und Richard Genée. Musik von Johann Strauss.

Tänze arrangirt von der Balletmeisterin Frau Therese v. Kilanek.
Die neuen Dekorationen des ersten und zweiten Aktes von Herrn Alfred Rösler. — Die neuen Kostüme angefertigt vom Oberbühnenmeister Herrn Schultze.

Gabriel von Eisenstein, Rentier	Hr. Spitz.
Rosalinde, seine Frau	Marie Weisinger.
Frank, Gefängnis-Direktor	Hr. Friele.
Fritz Orlofski	Hr. Rittinger.
Alfred, sein Gefangener	Hr. Rüdiger.
Dr. Falke, Notar	Hr. Hedrich.
Dr. Blind, Advokat	Hr. Kott.
Edle, Stubenmädchen Rosalindens	Hr. Charles-Fritz v. W.
Alibi-Reg., ein Egyptier	Hr. Romani.
Namulin, Gefängnis-Arzt	Hr. Zager.
Murphy, Amerikaner	Hr. Liebold.
Carlson, ein Marquis	Hr. Thalbach.
Lord Middleton	Hr. Frit.
Baron Oskar	Hr. Wellin.
Freisch, Gerichtsdienster	Hr. Schreier.
Juan, Kammerdiener des Prinzen	Hr. Steiner.
Die	Hr. Hoff.
Melanie,	Hr. Schindler.
Helene,	Hr. Teuge.
Sidi,	Hr. A. Grünfeld.
Winni,	Hr. A. Grünfeld.
Pauline,	Hr. Künzel.
Silvia,	Hr. Stuber.
Sabine,	Hr. Steinburg.
Bertha,	Hr. Donner.
Bar,	Hr. Romani.
Paula,	Hr. Buchner.
Erster) Diener des Prinzen	Hr. Kachel.
Zweiter)	Hr. Schwell.
Ein Amtsdienster	
Herren und Damen. Masken. Bediente.	

Die Handlung spielt in einem Baderaue, in der Nähe einer großen Stadt.

Vorkommende Tänze:

1. Spanisch, ausgeführt von Hr. Orlofski und 8 Damen vom Ballet.
2. Schottisch, Hr. Orlandini, Fräulein, Wollschad, Meier und Wier.
3. Russisch, Hr. Angelina Donesi, Hr. Stubenball, Kogelschmidt, Orlofski, Suhr, Schmidt und Orlofski.
4. Polka, Hr. Walter, Hr. Raab und Anna Thoma.
5. Ungarisch, ausgeführt von Hr. Orlofski und 8 Damen vom Ballet.

Anfang 7 Uhr.

K. k. Hoftheater-Druckerei.

St. 6.

Programma van de Première
der „Fledermaus“-Operette.

Brahms, toch wel zeer het type van den diep-ernstigen, ingetogen toondichter, schreef op de partituur van „An der schönen blauen Donau“: „Leider nicht von mir“. Hij stelde bovendien veel belang in Strauss' komische opera „Ritter Pazman“ en was zeer verdrietig, toen deze, ondanks de prachtige balletmuziek, geen echt succes had.

Richard Specht, de bekende biograaf van Mahler, schrijft in een artikel over Verdi: „Hij was één van de sterkst geïnspireerden, die de muziek kent en van een melodische potentie, waarnaast slechts Schubert en Strauss genoemd kunnen worden“.

Prof. Dr. Willibald Nagel in een studie over Duitsch-Oostenrijksche muziek: „Men kan het wezen der Duitsche muziek niet in één formule boeien, omdat naast Bach, Beethoven en Mozart ook Schubert en zelfs Strauss staan“.

Walter Dahms, de Schubert-biograaf: „Daar rust Schubert dicht bij andere grootmeesters der toonkunst: Beethoven, Mozart, Gluck, Brahms en Johann Strauss.“

Dr. Adolf Weissmann in een studie over „Die Musik der Weltstadt“: „Dann wurde „Die Fledermaus“ hoffähig, ein Gewinn für die Kunst wie für die Kasse“.

De operettes van Johann Jr. werden namelijk reeds vóór den oorlog in de Berlijnsche hof-opera gespeeld. Ook Bruno Walter gaf voor eenige jaren een matinee in het Concertgebouw te Amsterdam met Weense muziek, waarop Strauss de hoofdschotel vormde.

Uit dit alles blijkt duidelijk, hoe algemeen de waardeering voor deze kunst is en hoe voortreffelijk ze dus in haar soort moet zijn. Een ander bewijs hiervoor is, dat zij ook nu nog altijd een even gretig gehoor vindt, ondanks rag-time en jazz. Op de radio-programma's bijv. vormt de Weense wals nog steeds een vast repertoire-bestanddeel en er zijn geen tekenen, die er op wijzen, dat dit spoedig zal veranderen. En geen wonder, want de aard dezer muziek is van een zoo gezonde, nobele levenslust en zoo vol spontane warmte en eenvoudig-echte poëzie, dat een tijd, die hiervan niet meer zou houden, zich zelf zou veroordeelen.

Merkwaardig is bij deze Straus-familie de erfelijkheid van hun speciaal talent. Strauss Sr. was de zoon van een eigenaar van een dans-lokaal. Hem werd dus de dansmuziek van jongs af vertrouwd gemaakt en zijn drie zonen bezaten alle in sterke mate zijn talent, de oudste zelfs sterker dan hij zelf, zooals wij gezien hebben. Doch dit mag er

niet toe leiden, alles op rekening van Johann Jr. te schrijven. Dat hij zelf dit niet deed, blijkt uit het feit, dat hij van de werken van zijn vader een uitgave in 7 banden verzorgde. Hierbij zijn vele walsen, marschen, enz., die ook heden nog populair zijn, al weet men niet steeds, dat Strauss Sr. de schepper is. Maar juist daarom verdient hij deze herdenking.

JOHANN
STRAUSS Jr.

